

Adroddiad Blynyddol Cynllun Iaith Gymraeg Bwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro 2018-2019

<p>Asesu effaith polisiau</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nifer a chanran y polisiau (gan gynnwys polisiau a adolygwyd neu a addaswyd) lle'r ystyriwyd yr effaith y byddai'r polisi yn ei gael ar ddefnydd o'r Gymraeg. ○ Esiampl o asesiad lle dyfarnwyd y byddai'r polisi yn cael effaith ar ddefnydd o'r Gymraeg, a manylion ynghylch sut diwygiwyd y polisi yn sgil hynny. 	<p>DM</p>	<p>Cymeradwyodd y sefydliad 49 o bolisiau. Cafodd 100% ohonynt eu hasesu i gael effaith ar y Gymraeg, fel rhan o'r asesiad effaith cyffredinol.</p> <p>Dengys Atodiad 1(a) fod polisi recriwtio'r sefydliad wedi'i asesu ar ei effaith ar yr Iaith Gymraeg. Mae'n arwain gyda ymrwymiad polisi clir y dylai pob ymarfer recriwtio ystyried y Gymraeg yn weithredol.</p>
<p>Monitro gwasanaethau ddarperir gan eraill</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nifer a chanran y cytundebau trydydd parti gafodd eu monitro er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion perthnasol y cynllun iaith Gymraeg. ○ Enghraifft o waith monitro a wnaed er mwyn dyfarnu os oedd cytundeb trydydd parti yn cydymffurfio â gofynion perthnasol y cynllun iaith Gymraeg ai peidio, a manylion unrhyw gamau a gymerwyd o ganlyniad i hynny. 	<p>DM</p>	<p>Cytunwyd cyfanswm o 168 o gytundebau trydydd parti yn 2018-2019. Cafodd 100% ohonynt eu monitor i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion perthnasol y cynllun iaith Gymraeg.</p> <p>Un o'r cytundebau a fonitrowyd i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei ystyried oedd y cytundeb monitro a rheoli parcio ceir yn Gymraeg ac yn Saesneg. Mae'r wefan ar gyfer defnyddwyr parcio ceir i dalu eu cosb ariannol ar gael yn ddwyieithog.</p>

Cynllunio'r Gweithlu

- Diweddariad ar y cynnydd wnaed i fabwysiadu/gweithredu strategaeth sgiliau iaith Gymraeg y sefydliad.
- Nifer a chanran cyflogeion y sefydliad cyfan:
 - y mae asesiad o'u sgiliau Cymraeg wedi ei gynnal;
 - sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg (fesul lefel sgiliau).
- Nifer a chanran cyflogeion sy'n gweithio yn y gwasanaethau grŵp blaenoriaeth canlynol y mae asesiad o'u sgiliau Cymraeg wedi ei gynnal:
 - Pediatreg
 - Nyrsys ysgol
 - Ymwelwyr iechyd
 - Meddygaeth gofal yr henoed

Gwasanaethau iechyd meddwl

 - plant a'r glasoed
 - oedolion
 - cymuned
 - pobl hyn
 - Anhawsterau Dysgu
 - Therapydd iaith a llefaru
- Nifer a chanran cyflogeion sy'n gweithio yn y gwasanaethau grŵp blaenoriaeth uchod sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg (fesul lefel sgiliau).

DM
DM

DM
DM

DM
DM
DM

DM
DM

DM
x7

Mae'r sefydliad wedi bod yn hyrwyddo'r gwersi Cymraeg sydd ar gael i staff, gan roi cyfle iddynt ddysgu neu ddatblygu sgiliau iaith Gymraeg. Mae Dydd Gŵyl Dewi a Diwrnod Shwmae wedi cael ei ddefnyddio i hybu staff i ddefnyddio Cymraeg sylfaenol yn eu gwaith o ddydd i ddydd fel modd o fagu hyder a sgil. Fel y disgrifiwyd uchod, mae'r polisi recriwtio newydd yn rhoi pwyslais ar roi ystyriaeth weithredol i'r iaith Gymraeg fel rhan o broses recriwtio swyddi gwag.

Hysbysebair yr iaith Gymraeg fel sy'n ddymunol ar bob swydd ddisgrifiad a hysbysebair gan y sefydliad.

Mae Atodiad 1(b) yn ddarparu'r dadansoddiad llawn o sgiliau iaith Gymraeg yn seiliedig ar y grwpiau y gofynnir amdanynt ar y chwith.

Roedd newid yn y modd yr oedd y staff wedi'u cofrestru ar y ESR. Mae'r dyddiad a geir yn yr Atodiad 2 o dan y graddau newydd o sgiliau iaith Gymraeg (Graddiant 1-5), fodd bynnag mae nifer fawr o'n staff yn dal i fod dan yr hen radd (Graddiant 1-3). Mae'r sefydliad yn annog staff i ddiweddarau eu sgiliau ar eu porth hunanwasanaeth ESR.

<p>○ Hyfforddiant gwella sgiliau iaith Gymraeg</p> <p>Nifer a chanran gweithlu'r sefydliad sydd wedi derbyn hyfforddiant i wella eu sgiliau Cymraeg hyd at lefel o gymhwyster penodol</p>	<p>DM</p>	<p>Mae'r sefydliad wedi bod yn cydweithio â'r Ganolfan Genedlaethol dysgu Cymraeg i hyrwyddo eu gwersi Cymraeg ar eu hwb dysgu.</p> <p>"Croeso Cymraeg" (<i>cwrs lefel 1 dechreuwyr</i>) – 121 aelod o staff – llai na 1% o'r weithlu'r sefydliad.</p> <p>"Croeso nol Cymraeg" (<i>cwrs lefel 2 dechreuwyr</i>) – 9 aelod o staff – llai nag 1% o weithlu'r sefydliadau.</p> <p>"Croeso Sector Iechyd" (<i>cwrs dechreuwyr wedi'i anelu at weithwyr gofal iechyd</i>) – 19 o aelod o staff - llai nag 1% o weithlu'r sefydliad.</p> <p>Mae'r sefydliad wedi bod yn hyrwyddo'r cyrsiau hyn i'r staff ar sawl adeg, gan gynnwys ar ddydd Gŵyl Dewi a Diwrnod Shwmae. Mae broses sefydlu staff newydd yn gorfforaethol a'r sesiynau hyfforddi gorfodol rheolaidd hefyd wedi cael ei defnyddio i hyrwyddo yr gwersi hefyd.</p> <p>Mae safleoedd fewnrhwyd a rhyngrhwyd y sefydliad gyda gwybodaeth am yr holl wersi y gall y staff eu cofrestru.</p>
--	-----------	--

<p>Recruitment</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nifer a chanran y swyddi newydd a swyddi gwag a hysbysebwyd gyda'r gofynion bod: <ul style="list-style-type: none"> - - sgiliau Cymraeg yn hanfodol; - - sgiliau Cymraeg yn ddymunol; - - dim angen sgiliau Cymraeg o gwbl. - ○ Enghraifft o asesiad o swydd sy'n dangos sut dyfarnwyd bod sgiliau Cymraeg: <ul style="list-style-type: none"> - - sgiliau Cymraeg yn hanfodol; - - sgiliau Cymraeg yn ddymunol; - - dim angen sgiliau Cymraeg o gwbl. - ○ O'r swyddi hysbysebwyd gyda gofynion hanfodol, nifer a chanran y swyddi a lenwyd gan unigolion oedd yn ateb y gofynion. 	<p>DM DM DM</p> <p>DM</p>	<p>Mae cyfanswm o 2400 o swyddi newydd a gwag wedi'u hysbysebu gan y sefydliad.</p> <p>Ni hysbysebwyd unrhyw swyddi a oedd yn cynnwys sgiliau iaith Gymraeg fel un o'r gofynion hanfodol.</p> <p>2400 o swyddi wedi cael eu hysbysebu gyda sgiliau iaith fel dymuno, 100% ar gyfer swyddi newydd a gwag.</p> <p>Mae'r Bwrdd Iechyd yn hysbysebu swydd newydd ar wefan NHS jobs gyda sgiliau iaith Gymraeg yn ddymunol' yn safonol. Mae pob swydd newydd a gwag yn hysbysebu gydag sgiliau iaith Gymraeg yn ddymunol.</p> <p>Mae'n arfer safonol gan y sefydliad i wneud hyn. Felly nid yw asesiad ar gyfer sgiliau Cymraeg yn ddymunol yn digwydd.</p> <p>Gan nad oedd unrhyw swyddi'n cael eu hysbysebu a oedd yn cynnwys sgiliau iaith Gymraeg fel un o'r gofynion hanfodol, golygai nad oedd unrhyw swyddi'n cael eu llenwi gan unigolion a oedd yn bodloni gofynion y Gymraeg fel rhai hanfodol.</p>
<p>Hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nifer a chanran gweithlu newydd y sefydliad (h.y. newydd ers 1 Ebrill 2016) sydd wedi derbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith Gymraeg 	<p>DM</p>	<p>Mae cyfanswm o 2457 (50%) wedi derbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth trwy'r system cynefino corfforaethol. Y swyddog iaith Gymraeg sy'n cyflwyno'r sesiynau i godi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn y cyrsiau sefydlu corfforaethol misol hyn.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ Nifer a chanran holl weithlu'r sefydliad sydd wedi derbyn hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith Gymraeg ers cyflwyno'r hyfforddiant 	DM	<p>Fodd bynnag, dylid nodi nad oeddent yn mynychu tua 10% o'r cyfarfodydd misol hyn dros y tair mlynedd diwethaf.</p> <p>Roedd cyfanswm o 11,501 o aelodau o staff (77%) wedi cael sesiwn hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg drwy hyfforddiant gorfodol.</p>
<p>Gwefan</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Canran tudalennau gwefan y sefydliad sydd ar gael yn Gymraeg. ○ Diweddariad ar y cynnydd wnaed i wella/cynyddu darpariaeth Gymraeg y wefan. ○ Gwybodaeth am y broses a ddefnyddir i sicrhau bod cynnwys cyfredol, diweddariadau a chynnwys newydd, yn cydymffurfio â gofynion y cynllun iaith Gymraeg (os yw'r broses wedi ei newid ers adroddiad 2016-17). 	DM	<p>Mae yna 2891 o tudalennau Saesneg, tra bod yna 116 o tudalennau Cymraeg. Felly mae 4% o dudalennau y wefan ar gael yn Gymraeg.</p> <p>Mae sicrhau bod cynnwys newydd ac cynnwys sydd yn bodoli ar y wefan yn Gymraeg yn parhau i fod yn rhwystr mawr i'r sefydliad. Mae wedi canolbwyntio ar sicrhau bod yn tudalennau mwyaf poblogaidd ar y wefan (gwybodaeth i gleifion ac ymwelwyr er enghraifft) yn ddwyieithog.</p> <p>Bydd system rheoli cynnwys newydd yn cael ei chyflwyno'n fuan gan HOWIS. Fel rhan o'r diweddariad, bydd y cynnwys yn cael ei ail-wampio a bydd proses ar waith i sicrhau bydd yn ddwyieithog.</p>
<p>Gwasanaethau Cymraeg sy'n cael eu darparu</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Gwybodaeth am y dulliau a ddefnyddiwyd i hybu defnydd o wasanaethau Cymraeg y sefydliad ac, yn sgil hynny, tystiolaeth o gynnydd yn nefnydd y cyhoedd o'r gwasanaethau Cymraeg. ○ Gwybodaeth am unrhyw ddulliau a ddefnyddiwyd i asesu ansawdd gwasanaethau Cymraeg y sefydliad (megis asesu profiad unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaethau) 		<p>Mae'r broses o gyflwyno'r bathodyn 'iaith gwaith' yn parhau ac mae'r logo ar gael ar iwniform prif grwpiau staff. Caiff laniardau eu dosbarthu'n rheolaidd i staff sydd â sgiliau iaith Gymraeg ar ôl iddynt diweddarau eu proffil sgiliau ar y cofnod staff electronig. Mae defnyddio bathodynau wedi bod yn boblogaidd gyda llawer o'r staff sy'n hapus i'w gwisgo ac sy'n dweud wrth y</p>

○ trwy arolygon, siopwr dirgel ayb.).

cleifion/defnyddwyr gwasanaeth bod croeso iddynt siarad Cymraeg â nhw.

Mae'r gwobrau cydnabod staff blynddol hefyd yn gyfle i hyrwyddo gwasanaeth da a ddarperir yn Gymraeg gan ein staff. Fe'i ennillwyd eleni gan y tîm therapi galwedigaethol yn nhîm adnoddau cymunedol Gogledd a Gorllewin Caerdydd. Mae llwyddiant y gwobrau wedi ysbrydoli byrddau clinigol lleol i sefydlu eu gwobrau staff eu hunain ar gyfer cydnabod staff, sydd â'u categori iaith Gymraeg eu hunain.

Mae'r sefydliad wedi prif ffrydio'r Gymraeg yn ei arolygon o brofiad cleifion. Er enghraifft, mae ein harolygon "munud o'ch amser" yn gofyn cwestiynau i'r claf ynghylch a ydynt wedi profi gwasanaeth Cymraeg.

Mae'r sefydliad wedi gallu integreiddio dewis iaith mewn i systemau rheoli cleifion PMS a PARIS. Mae cleifion yn nawr yn gallu cael llythyrau apwyntiadau yn yr iaith o'u dewis (Cymraeg neu Saesneg). Gellir gweld dewis iaith cleifion gan y staff, gan eu helpu i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg pan fo hynny'n bosibl. Bu gwelliant graddol yn faint o gleifion/defnyddwyr gwasanaeth wedi cofrestru eu dewis iaith Gymraeg, gyda dros 200 o bobl yn datgan fel eu dewis iaith.

<p>Cwynion</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nifer y cwynion a dderbyniwyd am wasanaethau Cymraeg y sefydliad 	<p>DM</p>	<p>1 Gwyn – roedd y gwyn yn ymwneud â gwallau gramadegol ar wefan oherwydd meddalwedd cyfieithu a ddefnyddir i ddarparu tudalennau dwyieithog. Mae'r sefydliad yn cydnabod y broblem ac yn esbonio y bydd y system rheoli cynnwys newydd yn helpu sefydliad i roi gwybodaeth ddwyieithog cywir.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ Ymchwiliadau statudol Diweddariad ar weithredu argymhellion cyfredol sy'n deillio o unrhyw ymchwiliad statudol gynhaliwyd gan y Comisiynydd dan adran 19 Deddf yr Iaith Gymraeg 1993. 		<p>Gweithredwyr llinellau ffôn</p> <p>Mae'r broses o ceisio recriwtio gweithredwyr llinellau ffôn sy'n siarad Cymraeg wedi bod yn broses heriol gyda'r ymgais ddiwethaf yn aflwyddiannus. Fodd bynnag, mae'r adran sy'n gyfrifol yn cynllunio i hysbysebu'r swydd wag nesaf fel weithredwr llinellau ffôn ar safle recriwtio Cymraeg: lleol.net. Ar ben hynny, mae dau aelod o staff switsfwrdd wedi cofrestru ar gwrs iaith Gymraeg ar-lein.</p> <p>I ddenu gweithredwyr newydd gyda sgiliau yn y Gymraeg, mae'r sefydliad yn ymgysylltu ag ysgolion lleol i ddenu staff posibl i ei Academi prentis newydd.</p> <p>Parking Eye</p> <p>Mae Parking Eye wedi, fel rhan o'u cytundeb i fonitro mannau parcio ym mhob safle, yn anfon llythyrau dwyieithog ar gyfer defnyddwyr sydd wedi eu derbyn dirwy parcio.</p>

- **Hunanreoleiddio**
- Manylion y trefniadau a'r gweithdrefnau mae'r sefydliad wedi eu mabwysiadu i'w gynorthwyo i hunanreoleiddio'n effeithiol.*

Mae aelod annibynnol wedi'i benodi fel 'Pencampwr Iaith Gymraeg' ar y Bwrdd, ac yn ceisio sicrhau bydd y sefydliad yn cadw at ei ymrwymiad i'r iaith.

Mae Cyfarwyddwr Gweithredol ar gyfer y gweithlu a datblygu sefydliadol yn gyfrifol am yr iaith Gymraeg o fewn y sefydliad. Mae y sefydliad wedi sefydlu grŵp safonau iaith Gymraeg. Mae'r grŵp yn gyfrifol am helpu y sefydliad i sicrhau cydymffurfiaeth â safonau newydd. Mae aelodau'r grŵp yn cynrychioli ardaloedd clinigol ac anghlinigol ac yn cwrdd i drafod heriau a rhannu arferion da. Mae'r grŵp eisoes wedi sefydlu cysylltiadau â Caerdydd a'r Fro Coleg a Santander i rannu syniadau ar gyfer gwella gwasanaethau iaith Gymraeg.

Un o bwyllgorau'r sefydliad sy'n adrodd yn uniongyrchol i'r Bwrdd yw Pwyllgor Strategaeth a Chyflenwi, mae'n cynnig sicrwydd ynghylch sut mae y sefydliad yn cydymffurfio â gofynion iaith Gymraeg. Mae hefyd yn cael adroddiadau rheolaidd ar berfformiad y sefydliad yn erbyn yr ymrwymadau hyn.

Mae tîm pryderon, cwynion a chanmoliaeth y sefydliad hefyd wedi cynnwys y Gymraeg ar ei weithdrefnau, h.y. yn ymateb nôl yn Gymraeg i unrhyw gohebiaeth Cymraeg ac yn cydnabod 'gwasanaethau yn Gymraeg' fel pwnc pryder ar y system rheoli pryderon (DATIX).

